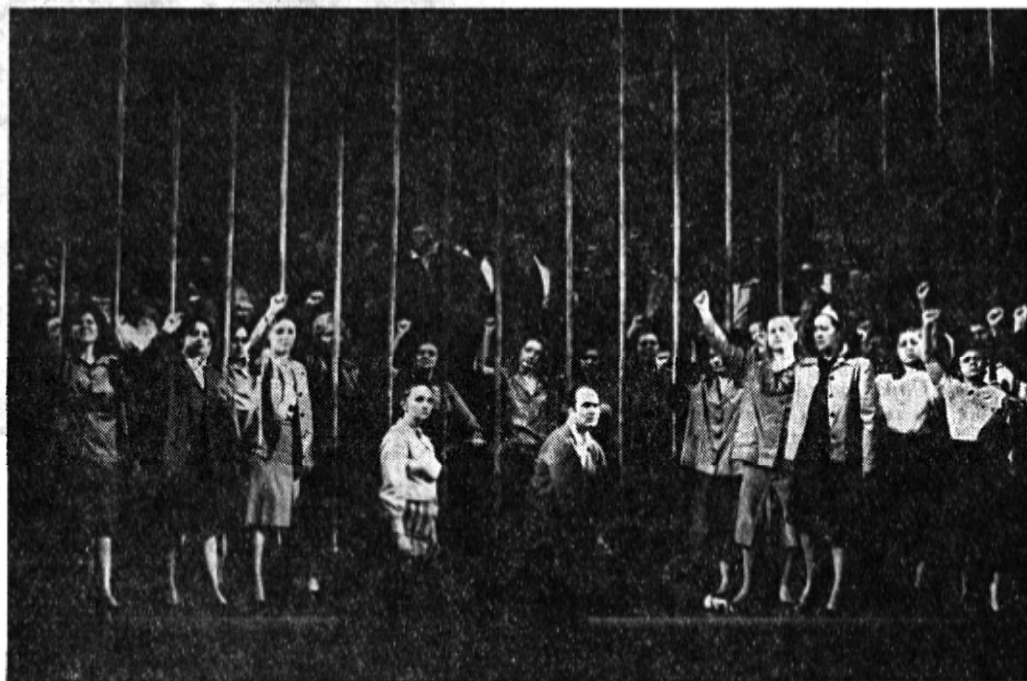

La Opera Română:

Trei spectacole

„Dreptul la dragoste” de Teodor Bratu în regia lui Hero Lupescu. În prim-plan, Eugenia Moldoveanu și Constantin Iliescu

Dreptul la dragoste de Teodor Bratu

Recent, Opera Română și-a îmbogățit repertoriul cu încă un titlu original, *Dreptul la dragoste* de Teodor Bratu, operă inspirată din perioada de luptă ilegală a Partidului Comunist Român. După *Stejarul din Borzești*, debut în genul liric, și după *Punguța cu doi bani*, dedicată copiilor, *Dreptul la dragoste*

marchează o etapă nouă în evoluția compozitorului, date fiind structura și dimensiunile acestei lucrări, dar și problemele pe care le ridică aducerea pe scenă a unui fapt real — inserat cu delicatețe de Ecaterina Lazăr în romanul său autobiografic „Aveam 18 ani”.

Interesantă ca țesătură armonico-ritmică, cu înclinații mai mult spre genul vocal simfonic (oratoriu cantată), mai puțin melodică, cu mult text vorbit, poate prea mult pentru o operă, lucrarea se încadrează totuși în coordonatele operei contemporane. Mai puțin înclinat spre o simbioză a elementelor noi, moderne, cu melosul specific național, din

care să rezulte firesc, suplețe melodică și substanță armonică, Teodor Bratu, în partiturile sale, lasă să primeze stilul parlando, arhitectura sonoră, dură și rece. M-aș fi așteptat ca ideea atât de nobilă ce stă la baza libretului — dragostea, dragostea de patrie, de omenie, de cel aproape, deci sentimente ce au inspirat oceane de pagini de artă — să fie îmbrăcată cu o muzică ancorată mai adinc în creația corală românească. Noi, românii, ne-am cîntat totdeauna sentimentele, de la cel mai gingaș la cel mai apăsător, de la durerea cea mai adincă, la explozia fericirii. Și toată această sensibilitate, muzicalitate și acuratețe sufletească, proprie spiritualității noastre, se cerea mai mult utilizată. Cred că oricît de modernă ar fi o operă, ca să trăiască, să atragă, să îndemne la ascultare, să cheme la reascultare, nu poate fi stîrbită de elementul ei primordial — melodia. Și noi, care avem muzica în sînge, să lăsăm muzica să cînte.

Opera are totuși monumentalitate. O monumentalitate conferită de Teodor Bratu prin aducerea pe scenă, în rol definitoriu, a poporului și pusă în valoare cu abilitate de realizatorii montării — de scenograful Roland Lamb, cu decorurile sale aerate dar sugestive și simplitatea costumelor, de regizorul Hero Lupescu, cu măiestria cu care a știut „să minuiască” masele de oameni. Firește, aceste calități ale spectacolului nu ar fi fost cu puțință fără efortul creator și talentul celorlalți realizatorii principali, dirijorul Lucian Anca — care a realizat un veritabil tur de forță ținînd în mînă atât scena cît și orchestra, lăsînd pe rînd înțietatea celui care avea de cîntat, reducînd cîteodată, poate în defavoarea partiturii, dar cu siguranță în favoarea spectacolului, aportul orchestrei la rolul de simplu acompaniator — și maestrul Stelian Olaru, care și de data aceasta a integrat perfect corul în stilul muzicii compozitorului. Din colectivul de soliști — numeros de altfel — s-au remarcat în mod deosebit Eugenia Moldoveanu, în rolul titular, retrăind împreună cu eroina, prezentă în sală, drama tinerei comuniste, demonstrîndu-și astfel, încă o dată, bogatele sale resurse vocale și actricești, și Constantin Iliescu în Iulian — convins interpret al rolurilor importante din creația originală lirică, prezentate în ultimii ani pe scena noastră. „Dirz, aspru” și uman, el a fost într-adevăr comunistul și omul ce nu putea sfîrși altfel.

Liliana Cosi și Marinel Ștefănescu

Ceaikovski, rol care, pe rînd, în personificarea fiecăreia din cele trei mari balerine române, capătă o tentă de basm, transformînd spectacolul în visul unei sărbători.

Și iată că, pe aceeași scenă, la numai cîteva zile după evenimentul ce a prilejuit rîndurile de mai sus, am văzut-o evoluînd pe balerina Liliana Cosi, stea a „Scalei” din Milano, în același rol.

După absolvirea școlii de dans a „Scalei” și după terminarea cursurilor de perfecționare urmate la Teatrul Mare din Moscova, Liliana Cosi obține rînd pe rînd distincții și succese în roluri de mare virtuozitate tehnică și artistică: Giselle, Aurora din *Frumoasa din pădurea adormită*, Don Quijote, Julieta, Copelia și în fine Odette-Odile, rol urmărit cu reală plăcere și de noi. Partenerii, ei înșiși reprezentînd capul de afiș pe marile scene ale lumii: Nureev, Richard Crogun, Patrice Bart, Peter Brener, Paola Bortoluzzi, Marinel Ștefănescu au însoțit-o în turnee, oferînd spectatorilor lor frumusețea și rezistența unor cupluri reușite.

Sensibilă, delicată, cu o tehnică bine pusă la punct, vizibil influențată de școala clasică rusă, poate mai puțin muzicală și fără însușiri native deosebite, Liliana Cosi a prezentat o partitură a *Lebedei*, curată, foarte corectă, încadrată perfect în coregrafia clasică. Partenerul ei, excelentul balerin al primei noastre scene lirice, Marinel Ștefănescu, ne-a încîntat din nou ochiul, cu ușurința sa tehnică, cu mișcarea amplă, plină de suplețe, cu eleganța dansului său caracteristic.

Lacul lebedelor

de P. I. Ceaikovski

Mă gîndeam la strălucirea Ilenei Iliescu, la maleabilitatea Magdalenei Popa și sensibilitatea ieșită din comun a Cristinei Hamel, în rolul Odette-Odile din *Lacul lebedelor* de

„Luna“ de Karl Orff în regia lui Hero Lupescu

Luna de Karl Orff

Prezentată în urmă cu câțiva ani, în cadrul fostului studio experimental, lucrarea lui Karl Orff a văzut, în sfârșit, lumina rampei pe scena mare, prevăzută cu tot dichisul: decoruri, costume, lumini, orchestră.

Hero Lupescu, spirit inventiv, neastâmpărat, mereu în căutarea mijloacelor de desprăuire a genului liric, a găsit în *Luna* un cîmp vast de desfășurare a fanteziei sale plină de spontaneitate și a sufletului său cu tentă lirică, servindu-și astfel propriile inclinații artistice precum și, mai mult decît în alte montări ale sale, muzica, eterna stăpînă și mamă a opereii din toată lumea. Și aici, în cadrul acestei lucrări-jucărie, unde partitura muzicală este inundată de sonorități comice, grotești, melancolice, dramatice, combinate cu o vorbire cîntată, expresivă, totul brodat pe un fond armonic de o manieră lirică modernă, excelent utilizată de Orff a fi în slujba muzicii, înseamnă, pe lângă restul calităților frecvente la regizorii buni, și multă, foarte multă fantezie creatoare.

Decorurile și costumele semnate de Ion Clapan, scenograf serios și avizat, au fost și ele în sprijinul ideilor ce au animat realizarea spectacolului. Nu mai vorbim de prezențele, „actoricești“ prin excelență, ale cîntăreților, cu frumoasele lor resurse vocale. Tenorii Valentin Teodorian, Cristian Mihăilescu, baritonii Nicolae Constantinescu, Lucian Marinescu și bașii Dumitru Brebenel și Pompei Hărășteanu au „abdicat“ de la convenționalismul și tradiția de rutină, urcînd astfel cîteva trepte în scara creșterii sau disponibilităților lor artistice. Renunțînd la pozele vocalo-scenice, la plasarea în centrul

scenei și al acțiunii, integrîndu-se total în ideea dramaturgică a spectacolului, fără ca vreunul din ei să atragă atenția în mod ostentativ asupra lui, în defavoarea celorlalți, au reușit în acest mod să se detașeze pregnant în ochii spectatorilor și partenerilor, ca realizatori de seamă ai personajelor pe care le interpretau. Asta înseamnă, dacă nu idealul, în orice caz o netă tendință spre perfecționarea și completarea darurilor pe care un cîntăreț de operă al epocii noastre moderne trebuie să le aibă.

Remarcabilă a fost realizarea grupului de 16 balerini, de vîrste, valori și experiențe diferite, care sub îndrumarea coregrafului Vasile Marcu și-au depășit cadrul profesiei; ei au demonstrat însușiri scenice pe care în balet nu le-au putut valorifica. Aici, sint în permanentă prezenți pe scenă, fac parte integrantă din acțiune, iar prin mișcarea lor sugestivă, prin rostirea replicilor — majoritatea cu o dicție și o expresivitate demnă de invidiat. (cum a fost cazul lui Anatol Dumitrescu și Bojidar Petrov, prin cîntul lor, au creat o imagine plastică dansantă, ce scoate în evidență, mai mult decît orice, culoarea arhitecturii sonore a partiturii. Așadar, baletul, care pînă acum apărea într-un spectacol de operă, sub forma unui divertisment, poate fi personaj principal, excelent realizat.

Ca încheiere, cuvinte de laudă pentru corul opereii, pentru conducătorul său, Stelian Olariu, și pentru tînărul dirijor Lucian Anca.

În aceeași seară am urmărit reluarea opereii într-un act *Gianni Schicchi*, singura lucrare comică a lui Puccini, lucrare care ne-a prilejuit bucuria unei reîntîlniri cu excelentul cîntăreț și actor, baritonul Octav Enigărescu, valoare de necontestat a genului liric.

Doina Moga